

geografski obzornik

časopis za geografsko vzgojo in izobrazbo

V Geografski obzornik,
Yu ISSN 0016 - 7274

letu XXIV

1979 Stev. 3 - 4

496/18643

I. GAMS , 25 LET GEOGRAFSKEGA OBZORNIKA

Leto 1954 je bilo za Geografsko društvo Slovenije prelomno. Nepodpisani poročevallec o društvenem delu v tem letu je celo menil, da "je bilo minulo leto eno najbolj plodnih in razgibanih v vsej povojni dobi" (Geografski vestnik XXVI, str. 245). To je bilo leto mariborskega kongresa in ustanovitve Geografskega obzornika. Nov časopis je bil otrok hišne revolucije, ki so jo v društvu dvignili šolniki. Videli so potrebo, da bi bolj uveljavili moderno geografijo, pri tem pa v tedanji društveni sestavi niso našli ustreznega mesta. Na seminarju za predavatelje geografije junija 1954 je tedanji gimnazijski profesor D. Radinja prenesel kritike in pobude, za katere so se šolniki domenili nekaj ur poprej. Ko so se po viharju vode umirile, sta bila osnovana dva društvena odseka, odsek za znanstveno delo in odsek za geografski pouk. Z novimi društvenimi pravili vred ju je potrdil izredni občni zbor 24. septembra 1954. Novo ustanovljeni odsek za geografski pouk je na prvi seji ^klenil izdajati svoje glasilo - Geografski obzornik. Tako smo dobili nov časopis, ki je v prvem letniku izšel v dveh zvezkih.

Na platnicah prve številke je v dveh navpičnih kolonah vpisano ime nove revije tako, da je vsaka črta uokvirjena v podobo dela zemeljskega površja z enako začetnico imena. Začetnica Geografskega obzornika je tako vpisana na podobo Grčije. To je bila zamisel in risba nepozabnega risarja Vilka Finžgarja. Vodovodno so na isti strani nekateri podatki novorojenčka: leto I, 1954, št. 1, nad njimi pa podnaslov: "Časopis za šolsko geografijo". Kasneje ga je zamenjalo besedilo "Časopis za geografsko vzgojo in izobrazbo". Nekaj let je bila živa ideja, da časopis ne bi bil namenjen samo šolnikom, ampak tudi mladini v širši javnosti sploh. V prvi številki je na 25, tedaj še ciklostiranih straneh, med drugim objavljen tudi program časopisa. Prispeva naj k modernizaciji geografskega pouka, k širjenju geografskega znanja in geografskega pogleda na svet. Naglašeno je, da naj prispeva k svetovnemu miru in dobri volji. Urednik prvih sedmih letnikov dr. Darko Radinja je v drugi številki še obsežneje pojasnil pobude, ki so jih sprožili šolniki za poživitev društvenega organizacijskega dela in za nov časopis. Zlasti za prvo, v modernejši geografiji izšolano generacijo po vojni je bilo težko doumljivo, da naša veda s tolikimi družbenimi vrednotami v javnosti in v šoli ne najde ustrezne veljave. V tem članku je krčenje ur za pouk geografije prvič označeno kot nasilje nad našo stroko. To je rdeča nit vseh nadaljnjih 25 letnikov naše revije in še danes visi nad nami kot Damoklejev meč. Zdravilo proti tej diskriminaciji je urednik v svojem programskem članku videl v modernizaciji pouka: "Ne gre tu direktno za ure, temveč gre za to, da damo geografiji tisto vsebino, ki ji je potrebna za njeno družbeno vlogo v socialistični družbi in šoli." (GO, I, 1954, št. 2)

Ob preletu preteklih 25 letnikov Geografskega obzornika so naši spomini kaj različni. Naši sedanji glavni urednici prof. Marl Radinjevi 19 let urejevanja ne pomeni samo zadovoljstva ob izidu nove številke, ki še diši po tiskarskem črnilu, temveč tudi 19 let iskanja takih prispevkov, za katere so se šolniki zavzemali na geografskih zborovanjih in ki so neposredno uporabni pri šolski praksi. Med bogatimi leti se dolgoletna upravnica prof. C. Marjetičeva spominja tudi suhih, ko je s težavo nabirala oglase, da je revija ostala pri življenju. Prenekateri pisec se bo spomnil na radost, ko je v našem časopisu prvič v življenju zagledal

objavljeno svojo besedo, še mnogo številnejši so bralci iz raznih krajev Slovenije, ki so dvakrat do štirikrat na leto izvedeli, kaj je novega v njihovem strokovnem društvu, kaj v razvoju stroke doma in v tujini, kako se razvija gospodarstvo naše mlade države in kako je mogoče posodobiti pouk. Marsikateremu bralcu je bil naš časopis edina zveza z geografskimi kolektivi v Sloveniji in Jugoslaviji. Še tak kritik bo moral ob tehtanju dosedanje bere priznati, da je časopis v preteklem četrstoletju bistveno bogatil naše strokovno znanje in bistril geografski pogled.

štiriindvajset zvezkov našega časopisa, drobno tiskanega v periodiki velikega formata, zavzema komaj okoli dva decimetra knjižne police. Toda njegovo gradivo, kot pokaže bežno prelistanje, je silno pestro in obilno. To bi izpričal tudi seznam objavljenega gradiva, kakršen je izšel za letnike 1954-58. Ob upoštevanju naše maloštevilčnosti lahko Geografski obzornik brez sramu primerjamo s podobnimi tujimi časopisi, kot so poljski Geografia v szkole, ruski Geografija v škole, nemški Geographische Rundschau in novi angleški Teaching Geography. Od jugoslovanskih geografskih pedagoških glasil je najstarejši, starejši od Geografskega horizonta (1955), beograjskega Globusa (1969), makedonskega Geografskega vidika, ali sarajevske Nastave geografije (1978). Ob tej primerjavi postane vprašljiva celo naša majhnost. Da izdajamo svoj časopi's za geografsko vzgojo in izobrazbo za ozemlje, ki ga ob lepem vremenu lahko z enim pogledom zajamemo s Triglava in ki prebivalstveno ni večje od večjega predmes^a kakega velemera, ni golo hvalisanje, ampak dejstvo. Vnakladi okoli 800 izvodov izhaja nepretrgoma že celo četrstoletje, v dobi, ki je zastal dih marsikateri reviji z bolj zvenečimi proklamiranimi perspektivami.

Skozi pestre in številne članke preteklih 24 zvezkov se vleče rdeča nit. Ta nit je tudi gibalo našega glasila, je usoda, ki so jo izrekle sojenice ob njegovi zibelki, je pa tudi vera nas vseh, ki smo vzgojeni za strokovno delovanje na področju geografije. To je obenem prepričanje, da je v naši stroki zajeto ogromno znanstvenih vrednosti, ki pomenijo dozorevajoči mladini moralno oporo pri iskanju resnice v labirintu vedno bolj razvejane znanosti in pri iskanju svojega mesta v razklanem svetu in v nemirni družbi. Najnovejše krčenje geografskega pouka v šolah nam tega prepričanja ne more izpodkopati. Zastavlja nam nalogo, da pri izvrševanju strokovnega poslanstva nenehno preverjamo naše metode, kliče k strnitvi sil in k intezivnejši izmenjavi delovnih izkušenj. Prav v ta namen pa je bila ustanovljena naša revija, katere izhajanje je danes prav tako ali morda celo bolj potrebno kot pred četrto stoletja.